

JBC

PROGRAMA
05

22 / 23
OCTUBRE / 2021
SALA 1 PAU CASALS

SIBELIUS 5

QUARTET CASALS I NUNO COELHO

**ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA**

PROGRAMA DE MÀ

JOHN ADAMS

(Worcester, Massachusetts, Estats Units 1947)

ABSOLUT JEST

Per a quartet de corda i orquestra

(2012) - 25

Quartet Casals

LUDVIG VAN BEETHOVEN

(Bonn 1770 - Viena 1827)

QUARTET DE CORDA EN FA MAJOR N. 16, OP. 135

(1827) - 7

Vivace

Quartet Casals

PAUSA 20

JEAN SIBELIUS

(Hämeenlinna, Finlàndia 1865 - Järvenpää, Finlàndia 1957)

SIMFONIA N. 5, OP. 82

(1915) – 31

Tempo molto moderato – Allegro moderato – Presto
Andante mosso, quasi allegretto
Allegro molto – Misterioso – Un Pochettino largamente

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

QUARTET CASALS: VERA MARTÍNEZ-MEHNER, VIOLÍ | ABEL TOMÀS, VIOLÍ | JONATHAN BROWN, VIOLA | ARNAU TOMÀS,
VIOLONCEL

NUNO COELHO, DIRECCIÓ

PRIMERS VIOLINS Birgit Kolar*, concertino invitada / Raúl García, assistent de concertino / Sarah Bels / Walter Ebenberger / Ana Galán / Natalia Mediavilla / Katia Novell / Anca Ratiu / Jordi Salicrú / Diédrie Mano* / Ariana Oroño* Yulia Tsuranova* **SEGONS VIOLINS** Emil Bolozan, assistent / Maria José Balaguer / Jana Brauninger / Patricia Bronisz / Clàudia Farrés / Mireia Llorens / Melita Murgea / Antoni Peña / Josep Maria Plana / Robert Tomàs **VIOLONS** Yuval Gotlibovich*, solista invitat / David Derrico / Christine de Lacoste / Franck Heudiard / Sophie Lasnet / Michel Millet / Miquel Serrahima / Jennifer Stahl **VIOLONCELS** Jose Mor, solista / Lourdes Duñó / Vincent Ellegiers / Marc Galobardes / Jean Baptiste Texier / Carmen Enjamio* **CONTRABAIXOS** Christoph Rahn, solista / Dmitri Smyshlyaev, assistent / Jonathan Camps / Matthew Nelson **FLAUTES** Christian Farroni, assistent / Beatriz Cambrils / Ricardo Borull, piccolo **OBOÈS** Disa English, solista / José Juan Pardo / Pau Roca*, corn anglès **CLARINETS** Àngel Belda*, solista / Francesc Navarro / Robindro Nikolic*, clarinet baix **FAGOTS** Ignacio Soler*, solista invitat / Noé Cantú / Slawomir Krysmalski, contrafagot **TROMPES** Juan Manuel Gómez, solista / Joan Aragó / Juan Conrado García, assistent / Emilio Climent* / Jose Chanzá* **TROMPETES** Angel Serrano, assistent / Adrián Moscardó / Andreu Moros* **TROMBONS** Eusebio Sáez, solista / Vicent Pérez / Gaspar Montesinos, assistent / Raúl García, trombó baix **TIMBALES** Marc Pino **PERCUSSIÓ** Juan Francisco Ruiz / Ignasi Vila **ARPA** Magdalena Barrera, solista **CELESTA** Gregori Ferrer* **PIANO** Daniel Espasa*

ENCARREGAT D'ORQUESTRA Walter Ebenberger
RESPONSABLE DE DOCUMENTACIÓ MUSICAL Begoña Pérez
RESPONSABLE TÈCNIC Ignasi Valero
PERSONAL D'ESCENA Luis Hernández*

COMENTARI

per **Juan Lucas**

A diferència d'altres autors inscrits en el corrent del minimalisme nord-americà, com Steve Reich o Philip Glass, l'obra de John Adams destaca per la importància que hi ocupa el cànon clàssic, o la gran tradició. Pensem, per exemple, en la imponent *Harmonielehre*, que suposa una fusió del llenguatge harmònic de Mahler, Wagner, Bruckner o Sibelius amb les estructures repetitives del minimalisme. El mateix es pot dir del gran moviment simfònic titulat *Absolute Jest* (Broma total), tret que en aquesta ocasió l'obra està construïda sobre fragments d'alguns quartets de Beethoven. No obstant això, i segons una confessió del mateix Adams, la idea original va sorgir després d'escoltar el ballet *Pulcinella* de Stravinsky, que recicla fragments de peces escrites per alguns autors del Barroc napolità, entre els quals hi ha Pergolesi. Es tractava, en definitiva, d'incorporar-hi el llenguatge d'un altre compositor per modelar un llenguatge musical nou i original.

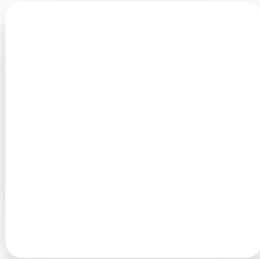
L'elecció de Beethoven com a punt de partida per elaborar *Absolute Jest* sembla evident. En cert sentit, es pot veure Beethoven com el fundador *avant la lettre* del minimalisme musical. Gran part de la música de Beethoven es basa en la repetició de cèl·lules rítmiques –l'exemple més preclar seria, naturalment, el ta-ta-ta-taan de la *Cinquena simfonia*– elaborades de manera obsessiva fins a construir un gran edifici musical. La gran novetat que aporta *Absolute Jest* és la incorporació d'un quartet de corda a tall d'instrument solista, de manera que l'obra es pot veure, en cert sentit, com un concert per a quartet i orquestra, en el qual les textures diàfanes dels quatre arcs es contraposen de manera fascinant amb el magma simfònic, la superfície tímbrica del qual és òbviament menys precisa. La dificultat tècnica i estètica que un repte creatiu com aquest plantejava per a Adams es va traduir en la profunda revisió a què l'autor va sotmetre l'obra després que l'estrenés, el març del 2012, l'Orquestra Simfònica de San Francisco, dirigida per Michael Tilson Thomas. Insatisfet amb el resultat, Adams va canviar radicalment l'inici de la peça, i hi va afegir 400 compassos de material completament nou. L'estrena de la versió definitiva es va produir el desembre d'aquell mateix any a Miami, en aquesta ocasió per la New World Symphony Orchestra, dirigida pel mateix Adams. En tots dos casos, el quartet solista va ser el St. Lawrence String Quartet.

També en el cas de la *Cinquena simfonia* de Jean Sibelius ens trobem davant d'una obra sotmesa a dues profundes revisions per part del seu creador, fins a l'estrena de la versió definitiva el 1919. Sibelius va presentar la primera versió de l'obra el 1915, l'any del seu cinquantè aniversari, en una època en què els embats del modernisme musical, liderat per les figures de Schönberg i Stravinsky, feien trontollar totes les estructures tradicionals, de les quals Sibelius se sentia legítim hereu. Malgrat que feia gairebé vint anys que estava a primera línia de l'actualitat musical, Sibelius es va enfrontar, per primera vegada en la seva carrera, amb crítiques negatives arran de l'estrena de la seva *Quarta simfonia* el 1911 i, com ha escrit James Hepokoski, "començava a sentir el seu eclipsi com a modernista contendent".

Els historiadors han traçat habitualment una línia entre la *Quarta*, austera i dissonant, i la *Cinquena*, aparentment més accessible. Tanmateix, la primera versió d'aquesta última, tot i que conservava molts trets de l'estil orquestral practicat fins aleshores per Sibelius, mostrava certes

familiaritats amb la *Quarta*, més modernista, que incloïa alguns passatges bitonals. La versió definitiva és més directa, concentrada (els quatre moviments de la primera versió es van reduir a tres), monumental i clàssica. En paraules del director d'orquestra finlandès i gran especialista en Sibelius, Hannu Lintu, amb la *Cinquena simfonia* Sibelius va prendre la decisió de mantenir-se dins del marc del llenguatge harmònic del romanticisme finisecular. Les seves innovacions es concentrarien en els àmbits de la macroestructura i dels colors instrumentals. Sibelius va comentar sobre la seva revisió: “He volgut donar una altra forma a la meva simfonia, més humana, més realista, més viva”.

Amb el temps, la *Cinquena* ha desplaçat en popularitat qualsevol de les altres simfonies de l'autor finlandès, inclosa la romàntica i celebèrrima *Segona*. No és estrany. “Amb el seu impactant *finale* i les seves proporcions heroiques”, va escriure Constant Lambert el 1932, “la *Cinquena* és la simfonia de Sibelius més òbviament gran”. La forma de la simfonia és simètrica quant al *tempo*: el primer moviment comença lent, però acaba amb un ràpid *scherzo*. El segon moviment no és ni lent ni ràpid, sinó que constitueix un tranquil *intermezzo*. Per fi, el tercer moviment comença ràpid, però acaba lent. Hepokoski afirma que la peça només es pot analitzar en termes del que ha anomenat *forma rotacional*. Durant la seva composició, Sibelius va escriure sobre la simfonia al seu diari: “És com si Déu Totpoderós hagués llançat per terra les peces d'un mosaic i em demanés que esbrinés quin n'era el patró original”. La posteritat ha sancionat la seva troballa; la seva *Cinquena simfonia* s'ha convertit en una de les composicions simfòniques més estimades i demanades pel públic. I amb plena justícia.

1 String Quartet No. 16 In F Major, Op. 135: 2. Vivace · Ludwig van ...

2 String Quartet No. 16 in F Major, Op. 135: II. Vivace · Ludwig van ...

Sibelius 5 · L'Auditori de Barcelona

PREVIEW